

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів

з дисципліни „Інноваційний розвиток підприємства”

для студентів спеціальностей

051 «Економіка», 029 «Міжнародні економічні відносини», 071

«Облік і оподаткування»

2017

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор

І.П.Гладкий

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів
з дисципліни „Інноваційний розвиток підприємства”
для студентів спеціальностей 051 «Економіка», 029
«Міжнародні економічні відносини», 071 «Облік і оподаткування»

Всі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написання сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол ___ від _____

Укладач:

Горова К.О.

Відповідальний за випуск:

Дмитрієв І.А.

Харків, ХНАДУ, 2017

Укладач: Горова К.О.

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Інноваційний розвиток підприємства» відноситься до циклу нормативних дисциплін природничо-наукової та загальноекономічної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальностей 051 «Економіка», 056 «Міжнародні економічні відносини», 071 «Облік і оподаткування»

Метою вивчення навчальної дисципліни є: формування у студентів знань та вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізації ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності, принципи, методи і процеси забезпечення інноваційного розвитку економічних систем за умов глобалізації економіки.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: вивчення механізмів управління інноваційним розвитком економічних систем, забезпеченням результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємств, ефективністю інвестування в інновації, набуття вмінь обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень.

По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;
- методичні положення та інструментарій оцінювання інноваційного розвитку національних економік;
- світовий досвід державної підтримки інновацій, методи та моделі їх державного регулювання;
- стратегії виходу підприємств з кризового стану на основі впровадження інновацій;
- інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування;
- імперативи формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей в Україні;
- основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні;

вміти:

- обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки;
- збирати і систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару;
- оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування;
- розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;
- ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту;
- економічно обґрунтовувати вибір способу охорони прав інтелектуальної власності підприємства.

Теоретичною і методологічною базою вивчення дисципліни є: економіка підприємства, економічна теорія, фінанси, маркетинг, менеджмент, макроекономіка, мікроекономіка, стратегія підприємств, міжнародна економіка, економіка і організація інноваційної діяльності, інвестування. В подальшому знання, отримані студентом при вивченні дисципліни, будуть використовуватись при проходженні переддипломної практики та в дипломному проектуванні.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку

Поняття інновацій, їх вплив на економічну систему. Поняття інноваційної діяльності. Об'єкти інноваційної діяльності. Позитивний суспільний ефект інновацій. Цілі науково-технічного та інноваційного розвитку. Типи розвитку економіки: екстенсивний тип розвитку, інтенсивний тип розвитку, інноваційний тип розвитку. Показники наукомісткості виробництва. Поняття економічного зростання. Причини циклічного розвитку економіки. Теорія "довгих хвиль" М. Д. Кондратьєва. Положення теорії Й. Шумпетера. Економічні цикли. Фази економічних циклів: криза, депресія, поживлення та піднесення. Причини економічних циклів.

Питання для самоперевірки.

1. Поняття інноваційної діяльності, її об'єкт та предмет.
2. Відмінності між інноваціями та новаціями.
3. Сутність позитивного суспільного ефекту інновацій.
4. Основні теорії циклічності економіки.
5. Поняття економічного зростання.

Тестові завдання.

1. Інноваційна діяльність - це:
 - а) діяльність, спрямована на проведення науково-дослідних робіт;
 - б) діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг;
 - в) діяльність спрямована на винахідництво та раціоналізаторство;
 - г) немає вірної відповіді.
2. Інноваційний лаг - це:
 - а) період між появою новації та її впровадженням;
 - б) період розробки інновації;
 - в) тривалість життєвого циклу інновації;
 - г) немає вірної відповіді

3. Інтенсивний тип розвитку:

а) спосіб економічного зростання, досягнення основних цілей шляхом кількісної зміни виробничих чинників на основі існуючого науково-технічного рівня;

б) спосіб економічного зростання, що передбачає використання передових науково-технічних досягнень для підвищення продуктивності та результативності соціально-економічної системи;

в) спосіб економічного зростання, заснований на постійних і систематичних нововведеннях, спрямованих на суттєве покращення усіх аспектів господарської діяльності, періодичному перегрупуванню сил, обумовленому логікою НТП, цілями і завданнями розвитку системи, можливістю використання певних ресурсних чинників для створення інноваційних товарів і формування конкурентних переваг;

г) немає вірної відповіді.

4. Циклічність - це:

а) тривалість періоду обертання суспільних благ в економіці країни;

б) період часу від розвитку економічної системи до її кризового стану;

в) форма розвитку національної економіки і світового господарства як єдиного цілого, це рух від однієї макроекономічної рівноваги в масштабі економіки в цілому до другої;

г) немає вірної відповіді.

5. Рівновага першого порядку за М.Д. Кондратьєвим:

а) пов'язана з капіталовкладеннями (інвестиціями) в засоби праці, порушення якої викликає циклічні "хвилі" тривалістю 7-11 років;

б) існує між звичайним ринковим попитом і пропозицією. Відхилення від неї породжують короткострокові коливання з періодом 3-3,5 років, тобто цикли зміни товарних запасів;

в) пов'язана із співвідношенням між "основними капітальними благами" (пасивною частиною основного капіталу) і технічними нововведеннями у виробництво, з одного боку, і рештою факторів виробництва, які визначають даний технологічний спосіб виробництва (галузева структура, сировинна база, енергетика, ціни, кредитно-грошова система тощо) - з іншого.

г) немає вірної відповіді

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

Сутність інновацій. Класифікація інновацій Й. Шумпетера. Класифікація інновацій: за змістом діяльності, за сферою внесення змін, які вони викликають, за сферою застосування, за масштабом новизни, за видом одержуваного ефекту, за ступенем матеріальної відчутності, за стимулу появи (джерелу). Етапи життєвого циклу інновації: етап розроблення, етап виведення на ринок, етап зростання, етап зрілості, етап занепаду. Поняття «інноваційної діяльності» і «інноваційного процесу». Етапи і стадії інноваційного процесу: наука – техніка – виробництво. Фундаментальні і прикладні дослідження. Визначення понять інноваційний продукт, інноваційна продукція, інноваційний проект, інноваційне підприємство, інноваційна інфраструктура, інноваційна діяльність.

Питання для самоперевірки.

1. Ознаки, за якими класифікуються інновації.
2. Найбільш значущі радикальні інновації в світовій історії.
3. Поняття та етапи життєвого циклу інновацій.
4. Основні поняття інноваційного розвитку визначені законодавством України.
5. Напрямки розвитку інноваційної діяльності в Україні.

Тестові завдання.

1. Радикальні інновації:
 - а) - полягають у використанні існуючих технологічних, організаційних та виробничих рішень з метою створення нових різновидів продукції, технологій або систем управління;
 - б) націлені на вдосконалення організаційної структури, стилю і методів прийняття рішень, використання нових засобів обробки інформації і документації, раціоналізацію канцелярських робіт тощо;
 - в) це зміни технологічного та організаційного характеру, зазвичай стосуються процесу впровадження нової техніки, яка згодом зумовлює необхідність застосування нових технологій;
 - г) немає вірної відповіді
2. Технологічні інновації:
 - а) націлені на створення і застосування нової технології, введення нового методу виробництва;

б) освоєння нового джерела постачання сировини або напівфабрикатів;

в) є впровадженням нового організаційного методу в діяльності підприємства, перетворення форм власності, реструктуризаційна діяльність, що передбачає зміни структури, інноваційні зміни організаційної структури, проведені шляхом впровадження посади менеджерів та ін.;

г) немає вірної відповіді

3. Процесні інновації:

а) включають використання нових матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, а також отримання принципово нових продуктів. Продуктові інновації дозволяють забезпечити зростання прибутку як за рахунок підвищення ціни на нові продукти або модифікацію колишніх;

б) означають нові методи організації виробництва (нові технології). Ці інновації можуть бути пов'язані із створенням нових організаційних структур у складі підприємства. Інновації-процеси дозволяють поліпшити економічні показники за рахунок вдосконалення підготовки вихідних матеріалів і параметрів процесу, що призводить до зниження витрат виробництва і підвищення якості продукції;

в) представляють собою комерціалізовані раціоналізаторські пропозиції, патенти, ноу-хау, ліцензії, торгові марки, торгові знаки, конструкторська, технологічна та ін. документація, корисні моделі, промислові зразки тощо

г) немає вірної відповіді

4. Етап виведення на ринок інновацій:

а) включає стадії зародження ідеї, проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт для перетворення ідеї на придатний для промислового виготовлення продукт, розроблення технології його виробництва;

б) на цьому етапі відбуваються налагодження технологічного процесу, випуск пробної партії та її ринкова апробація, формування стратегії та каналів збуту;

в) період швидкого сприйняття нового товару ринком і швидкого зростання прибутків

г) немає вірної відповіді

5. Інноваційний продукт - це:

а) новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери;

б) результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки;

в) комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення та реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції;

г) немає вірної відповіді

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування

Показники рівня інноваційного розвитку на макроекономічному рівні. Методи вимірювання рівня інноваційного розвитку підприємства: розрахунок зростання обсягів доходу у порівнянні з аналогом; оцінювання ефективності інновацій за показниками терміну корисного використання; застосування системи оціночних показників, які враховують інтереси різних учасників інноваційного проекту; розрахунок інтегрального (загального) ефекту від створення, виробництва та експлуатації нововведень; застосування методів компаундінгу та ануїтету у поєднанні з методом дисконтування; використання двох норм доходу на капітал. Інформаційна база для оцінки рівня інноваційного розвитку

Питання для самоперевірки.

1. Чинники інноваційного розвитку підприємства.
2. Поняття та види ефективності інновацій.
3. Підходи до вимірювання ефективності інновацій.
4. Міжнародні рейтинги інноваційного розвитку країн
5. Оцінка інноваційного розвитку підприємства.

Тестові завдання.

1. Економічні чинники інноваційного розвитку:

а) мають негативний вплив за умовами обмеження антимонопольного, податкового, патентно-ліцензійного характеру і

позитивний вплив при законодавчому заохоченні та державній підтримці інновацій;

б) впливають негативно за недостатнього розвитку матеріальної та науково – технічної бази;

в) проявляються у відсутності або наявності коштів для фінансування інноваційно–інвестиційних проектів, що у першому випадку буде мати негативний вплив, у другому – позитивний;

г) немає вірної відповіді.

2. Локальна ефективність інновацій характеризує:

а) результати інноваційної діяльності на рівні окремого суб'єкта господарювання;

б) результати інноваційної діяльності суб'єктів господарювання регіону;

в) сукупну ефективність у всіх сферах виробництва і використання інновації в межах держави;

г) немає вірної відповіді

3. Науково-технічний ефект:

а) проявляється у вигляді прямої економічної вигоди від впровадження результатів інноваційної діяльності: економії часу, отримання (зростання) прибутку, зменшення витрат тощо;

б) полягає в прирості практично-орієнтованих (прикладних) науково-технічних знань і умінь;

в) проявляється у вигляді прирощення наукових, науково-технічних та інших знань щодо закономірностей розвитку природи і суспільства;

г) немає вірної відповіді

4. Мультиплікаційна ефективність інновацій:

а) вказує на загальний початковий результат, отриманий підприємством від здійснення інноваційної діяльності;

б) характеризує результат інноваційної діяльності, що поширюється на інші галузі, внаслідок чого має місце мультиплікація ефекту, тобто процес його помноження;

в) вказує на неможливість отримання ефекту без значних інвестицій;

г) немає вірної відповіді

5. Екологічний ефект:

- а) полягає у створенні більш сприятливих умов для життєдіяльності особи, групи людей, суспільства в цілому;
- б) полягає в зменшенні екодеструктивного впливу на довкілля та поліпшенні якості навколишнього середовища;
- в) проявляється у вигляді прирощення наукових, науково-технічних та інших знань щодо закономірностей розвитку природи і суспільства;
- г) немає вірної відповіді.

Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку

Інноваційні підприємства та інфраструктура інноваційної діяльності. Поділ ринкових суб'єктів інноваційної діяльності на чотири категорії: експлеренти, патієнти, комутанти і віаленти. Венчурне підприємство та його форми: незалежні венчурні фірми; впроваджувальні фірми; венчурні фірми, що фінансуються інвестиційними фондами; внутрішній венчур. Організаційні структури підтримання інноваційного підприємства. Зв'язок інновацій досліджень та виробництва. Формування та функціонування нових організаційних структур: регіональні науково-технологічні центри; технопарки; технополіси. Організаційні форми науково-технічної кооперації: галузеві міжфірмові дослідницькі інститути; науково-технічні альянси; консорціуми; спільні підприємства.

Питання для самоперевірки.

1. Характеристика сфери інноваційної діяльності.
2. Суб'єкти ринку інноваційної діяльності.
3. Роль бізнес-інкубаторів у стимулюванні інноваційного розвитку.
4. Найвідоміші технопарки світу.
5. Розвиток науково-технічної кооперації в Україні.

Тестові завдання.

1. Експлеренти:
 - а) фірми, що продовжують розширення ринку, що використовує інновацію

б) це невеликі організації, що спеціалізуються на створенні нових продуктів і радикальних нововведень, які ведуть до довгострокової переваги над конкурентами;

в) використовують інновації, створені іншими, збагачуючи їх індивідуальними характеристиками, пристосовуючись до невеликих за обсягами потреб конкретного клієнта;

г) немає вірної відповіді

2. Віоленти:

а) фірми, що продовжують розширення ринку, що використовує інновацію

б) це невеликі організації, що спеціалізуються на створенні нових продуктів і радикальних нововведень, які ведуть до довгострокової переваги над конкурентами;

в) здійснюють вже багатосерійне і масове виробництво з випуску інноваційної продукції;

г) немає вірної відповіді

3. Комутанти:

фірми, що продовжують розширення ринку, що використовує інновацію

б) це невеликі організації, що спеціалізуються на створенні нових продуктів і радикальних нововведень, які ведуть до довгострокової переваги над конкурентами;

в) використовують інновації, створені іншими, збагачуючи їх індивідуальними характеристиками, пристосовуючись до невеликих за обсягами потреб конкретного клієнта;

г) немає вірної відповіді

4. Ринок навацій:

а) основним товаром на цьому ринку є науковий і науково-технічний результат - продукт інтелектуальної діяльності, на який поширюються авторські права, оформлені відповідно до чинного законодавства;

б) товаром на ньому виступають різноманітні інновації (технічні, економічні, організаційні, соціальні тощо), реалізація яких дає змогу суб'єктам підприємницької діяльності отримати певні конкурентні переваги;

в) основним товаром на цьому ринку є вільні фінансові кошти різних організацій, фінансово-кредитних установ, фондів тощо, які можуть бути залучені суб'єктами підприємництва для реалізації інновацій;

г) немає вірної відповіді.

5. Ринок інвестицій:

а) основним товаром на цьому ринку є науковий і науково-технічний результат - продукт інтелектуальної діяльності, на який поширюються авторські права, оформлені відповідно до чинного законодавства;

б) товаром на ньому виступають різноманітні інновації (технічні, економічні, організаційні, соціальні тощо), реалізація яких дає змогу суб'єктам підприємницької діяльності отримати певні конкурентні переваги;

в) основним товаром на цьому ринку є вільні фінансові кошти різних організацій, фінансово-кредитних установ, фондів тощо, які можуть бути залучені суб'єктами підприємництва для реалізації інновацій;

г) немає вірної відповіді.

г) немає вірної відповіді

РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері

Сутність комунікацій. Функції комунікацій. Глобальна комунікація. Поняття інформаційної технології. Поняття інформаційного суспільства та його головні ознаки. Взаємозв'язок економіки знань та інноваційної економіки. Глобальне конкурентне середовище та інформаційно-комунікаційні системи. Основні напрями глобального перетворення економіки. Особливості інноваційного розвитку в умовах глобалізації. Основні тенденції світового науково-технічного розвитку зумовлені становленням нового технологічного укладу. Необхідність оцінки інформаційних та комунікаційних технологій. Індекс інформаційних та комунікаційних технологій

економіки знань. Індекс технологічної оснащеності. Ефективність маркетингових комунікацій в інноваційній сфері.

Питання для самоперевірки.

1. Сутність інформаційно-комунікаційних технологій у контексті інноваційного розвитку.
2. Компоненти інформаційно-комунікаційних технологій.
3. Глобалізація інноваційного розвитку та інформаційні комунікації.
4. Оцінка інформаційно-комунікаційних технологій у контексті розвитку інноваційної економіки.
5. Проблеми інформаційного забезпечення інновацій.

Тестові завдання.

1. Комунікація - це:
 - а) інформаційні зв'язки між працівниками виробництва і керування;
 - б) засіб, за допомогою якого в єдине ціле поєднується організаційна діяльність, відбуваються зміни в системі керування, а інформація набуває ефективності для реалізації цілей компанії;
 - в) обмін повідомленнями, у результаті якого керівник одержує інформацію, необхідну для прийняття ефективних рішень, і доводить її до відома співробітників;
 - г) всі відповіді вірні.

2. Інформаційно-комунікаційні технології - це:
 - а) конкретний спосіб роботи з інформацією: це і сукупність знань про способи та засоби роботи з інформаційними ресурсами, і спосіб та засоби збору, обробки та передавання інформації для набуття нових відомостей про об'єкт, що вивчається;
 - б) сукупність методів та програмно-технічних засобів, що об'єднанні в технологічний ланцюг, який забезпечує збір, обробку, збереження та відображення інформації з метою зниження трудомісткості її використання, а також для підвищення її надійності й оперативності;
 - в) сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією;
 - г) всі відповіді вірні.

3. Основні напрями глобального перетворення інноваційної економіки:

- а) міжнародна інтеграція НДДКР;
- б) глобалізація економічних зв'язків;
- в) експорт знань і наукоємних технологій;
- г) всі відповіді вірні.

4. Питома вага власників автономних комп'ютерів, що призначені для використання однією людиною, в розрахунку на 1000 населення, є показником, що характеризує такі засоби комунікації, як:

- а) канали телефонного зв'язку;
- б) персональні комп'ютери;
- в) щоденні газети;
- г) немає вірної відповіді

5. Інноваційними тенденціями світового ІТ-ринку є:

- а) обробка великої кількості даних;
- б) розвиток електронного бізнесу та електронної комерції;
- в) кібербезпека;
- г) всі відповіді вірні.

Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій

Теоретичні основи формування та функціонування ринку інвестицій. Поняття ринку інновацій та його спеціальні особливості. Об'єкти ринку інновацій. Попит на ринку інновацій. Ринкові та технологічна невизначеність інновацій. Поняття «інноваційна інфраструктура». Основні вимоги до формування ефективного механізму функціонування інфраструктури ринку інновацій. Основні функції інноваційної інфраструктури. Елементи інноваційної інфраструктури: фінансово-економічний супровід інноваційної діяльності; сертифікація інноваційної продукції; захист прав інтелектуальної власності та консультаційне забезпечення; експертиза проектів; розроблення спеціальних програм розвитку національних технопарків та інкубаторів.

Питання для самоперевірки.

1. Особливості ринку інновацій.

2. Поняття інноваційної інфраструктури та її функції.
3. Напрямки діяльності структур з підтримки інноваційної діяльності.
4. Венчурні фонди та їх значення для розвитку інноваційної активності бізнесу.
5. Сертифікація інноваційної продукції.

Тестові завдання.

1. Інноваційна інфраструктура - це:
 - а) сукупність політичних, економічних, правових, управлінських, фінансових, інформаційних, наукових та інших інститутів ринку інновацій, що створюють умови для ефективної реалізації інноваційної діяльності;
 - б) сукупність учасників ринку інновацій;
 - в) сукупність політичних, економічних, правових, управлінських, фінансових, інформаційних, наукових та інших державних організацій, що сприяють інноваційному розвитку країни.
 - г) немає вірної відповіді

2. Сертифікацію інноваційної продукції проводить
 - а) Харківський науково-дослідний інститут метрології НВО "Метрологія" Комітету України з питань стандартизації, метрології і сертифікації;
 - б) Українське агентство з авторських і суміжних прав;
 - в) органи виконавчої влади в межах своєї компетенції;
 - г) немає вірної відповіді

3. Експертизу проектів проводять:
 - а) спеціалізовані експертні організації;
 - б) Інтернет-біржа промислової власності;
 - в) Українське агентство з авторських і суміжних прав;
 - г) немає вірної відповіді

4. Захист прав інтелектуальної власності забезпечує:
 - а) Фонд патентної документації суспільного користування;
 - б) Український науково-дослідний інститут стандартизації, сертифікації і інформатики Комітету України з питань стандартизації, метрології і сертифікації;
 - в) Інститут інтелектуальної власності і права;

г) немає вірної відповіді

5. Інформаційне та консультаційне забезпечення інноваційної діяльності здійснює:

а) Інтернет-біржа промислової власності;

б) фінансово-кредитні установи;

в) Державний науково-дослідний інститут «Система» Комітету України з питань стандартизації, метрології і сертифікації;

г) немає вірної відповіді

Задачі.

Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємництва

Інституціонально-правове забезпечення інноваційної підприємницької діяльності. Сутність та різновиди державної інноваційної політики. Зміст методів державного регулювання інноваційної діяльності. Класифікація інструментів державної інноваційної політики на основі підходу «попит – пропозиція». Інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу. Регламентація та створення сприятливого інституційно-правового середовища для суб'єктів інноваційного процесу. Шляхи державного регулювання інноваційної діяльності. Форми фінансової підтримки. Система заходів державної політики: податкова політика, пряме фінансування, надання позичок, конкурсне фінансування розробок, створення інноваційних фондів, амортизаційна політика, прямі дотації, допомога в патентній діяльності та ін.

Питання для самоперевірки.

1. Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України.

2. Нормативно-правові акти, що регламентують інноваційну діяльність.

3. Державна інноваційна політика України.

4. Досвід регулювання інноваційної політики США.

5. Можливості створення сприятливого середовища для інноваційного розвитку в Україні.

Тестові завдання.

1. Методи державного регулювання інноваційної діяльності:

а) акти нормативно-правового або директивного характеру, що регулюють окремі аспекти інноваційної діяльності;

б) прямі й опосередковані способи впливу органів державного управління на поведінку суб'єктів інноваційної діяльності з метою підвищення їх інтересу до створення, освоєння і поширення інновацій та реалізації на цій основі інноваційної моделі розвитку країни;

в) укладені центральними або регіональними органами державного управління договори із суб'єктами інноваційної діяльності щодо розроблення і виробництва інноваційних продуктів, технологій та послуг;

г) немає вірної відповіді

2. Інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу

а) до них відносять передусім податкові пільги, пільгове кредитування і субсидування; страхування і гарантування, надання прав на прискорену амортизацію устаткування; розвиток державою патентного права, правничих засад виробництва та споживання якісної продукції – системи стандартизації і сертифікації виробництв та окремих видів продукції, регулювання монопольних підприємств і видів діяльності, дозвіл тимчасової монополії інноватора;

б) дії, спрямовані на забезпечення інноваторів фінансовою та технічною допомогою, в тому числі створення інноваційної інфраструктури: надання інноваторам грантів, позик, субсидій гарантованих кредитів, дослідницьких податкових кредитів; забезпечення дослідників та інженерів відповідним обладнанням і приладами, приміщеннями та сервісом; створення державних інституцій для поєднання науки й виробництва різних форм власності, наприклад шляхом створення та сприяння розвитку технопарків, виставок, ярмарок тощо;

в) це укладені центральними або регіональними органами державного управління договори із суб'єктами інноваційної діяльності щодо розроблення і виробництва інноваційних продуктів, технологій та послуг;

г) немає вірної відповіді

3. Політика «технологічного поштовху»:

а) згідно з нею головні цілі та пріоритетні напрями науково-технологічного та інноваційного розвитку задає держава, на основі чого визначаються шляхи стимулювання інноваційної діяльності, які мають здійснюватись через удосконалення управління в науково-технологічній та інноваційній сферах

б) передбачає провідну роль ринкового механізму в розподілі ресурсів й визначенні напрямів розвитку науки і техніки, а також обмеження ролі держави в стимулюванні фундаментальних досліджень;

в) полягає у соціальному регулюванні наслідків НТП: процеси прийняття рішень відбуваються із залученням широкої громадськості; рішення приймають за умов досягнення соціально-політичного консенсусу;

г) немає вірної відповіді

4. Інноваційна політика «соціальної орієнтації»:

а) згідно з нею головні цілі та пріоритетні напрями науково-технологічного та інноваційного розвитку задає держава, на основі чого визначаються шляхи стимулювання інноваційної діяльності, які мають здійснюватись через удосконалення управління в науково-технологічній та інноваційній сферах

б) передбачає провідну роль ринкового механізму в розподілі ресурсів й визначенні напрямів розвитку науки і техніки, а також обмеження ролі держави в стимулюванні фундаментальних досліджень;

в) полягає у соціальному регулюванні наслідків НТП: процеси прийняття рішень відбуваються із залученням широкої громадськості; рішення приймають за умов досягнення соціально-політичного консенсусу;

г) немає вірної відповіді

5. Державна інноваційна політика:

а) сукупність форм і методів діяльності суб'єктів інноваційної діяльності, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності на формування мотиваційних факторів активізації інноваційних процесів

б) сукупність форм і методів діяльності держави, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності на формування мотиваційних факторів активізації інноваційних процесів;

- в) сукупність форм і методів діяльності держави, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств та організацій;
- г) немає вірної відповіді

Тема 8. Національні інноваційні системи

Поняття «національна інноваційна система». Загальні методичні принципи концепції національної інноваційної системи (НІС). Основні методичні підходи до визначення сутності поняття НІС. Основні складові загальної характеристики НІС. Типи НІС. Структури національної інноваційної системи: суб'єкти, об'єкти, система відносин та визначальні чинники. Національні інноваційні системи та модель інноваційного розвитку. Особливості національної інноваційної системи в Україні.

Питання для самоперевірки.

1. Основоположники теорії національних інноваційних систем.
2. Національна інноваційна система України.
3. Перспективні напрями науково-технічних розробок в Україні.
4. Чинники, що впливають на характер інноваційних процесів.
5. Елементи національної інноваційної системи України.

Тестові завдання.

1. Основоположники теорії національних інноваційних систем:
 - а) Б.-А. Лундвал;
 - б) Р. Нельсон;
 - в) К. Фрімен;
 - г) всі відповіді вірні.

2. Національна інноваційна система – це:
 - а) сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу;
 - б) сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування умов для створення нових видів продукції;

в) сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі розробки нових форм та методів виробництва продукції;

г) немає вірної відповіді

3. Підсистема генерації знань:

а) представлена науково-технічними організаціями державного і приватного секторів (академічна, галузева, університетська, заводська наука, конструкторські бюро, які створюють інтелектуальний продукт, зразки нової продукції і технологій);

б) університети, вищі навчальні заклади, перепідготовка, підвищення кваліфікації кадрів, включаючи підготовку і перепідготовку інноваційних менеджерів для інноваційної діяльності;

в) малі, середні і великі підприємства, галузеві і регіональні інноваційно-технічні центри, а також концерни, корпорації, промислово-фінансові групи, торгові (дилерські) мережі, центри сервісу;

г) немає вірної відповіді

4. Підсистема інноваційної діяльності, виробництва і реалізації продукції (послуг):

а) представлена науково-технічними організаціями державного і приватного секторів (академічна, галузева, університетська, заводська наука, конструкторські бюро, які створюють інтелектуальний продукт, зразки нової продукції і технологій);

б) університети, вищі навчальні заклади, перепідготовка, підвищення кваліфікації кадрів, включаючи підготовку і перепідготовку інноваційних менеджерів для інноваційної діяльності;

в) малі, середні і великі підприємства, галузеві і регіональні інноваційно-технічні центри, а також концерни, корпорації, промислово-фінансові групи, торгові (дилерські) мережі, центри сервісу;

г) немає вірної відповіді

5. Підсистема освіти і професійної підготовки, перепідготовки кадрів:

а) представлена науково-технічними організаціями державного і приватного секторів (академічна, галузева, університетська, заводська

наука, конструкторські бюро, які створюють інтелектуальний продукт, зразки нової продукції і технологій);

б) університети, вищі навчальні заклади, перепідготовка, підвищення кваліфікації кадрів, включаючи підготовку і перепідготовку інноваційних менеджерів для інноваційної діяльності;

в) малі, середні і великі підприємства, галузеві і регіональні інноваційно-технічні центри, а також концерни, корпорації, промислово-фінансові групи, торгові (дилерські) мережі, центри сервісу;

г) немає вірної відповіді

РОЗДІЛ 3. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема 9. Маркетинг інновацій

Поняття маркетингу інновацій. Головні завдання маркетингу інновацій. Варіанти інноваційного циклу. Теоретико-методичні основи аналізу та мотивації попиту на інновації. Фактори, які враховують під час попиту на нові товари: критичний рівень споживацького капіталу; критична придатність товару; критичний мінімальний рівень доходу; критичний рівень ризику; критична кількість вільного часу у споживача.

Питання для самоперевірки.

1. Концептуальні основи маркетингу інновацій.
2. Відмінності маркетингу інновацій від маркетингу відомого товару
3. Аналіз ринку й прогнозування попиту на інноваційну продукцію
4. Дифузія інновацій.
5. Класифікація споживачів за ставленням до інновацій та їх характеристики.

Тестові завдання.

1. Споживачі новатори:
 - а) ризикові, легко сприймають нові товари, космополітичні, спілкуються з іншими споживачами, мають вищу освіту;

б) респектабельні, належать до локальної соціальної системи, с кваліфікованими фахівцями, перед купівлею перевіряють товар, їх думка провідна в своєму соціумі;

в) скептики, сприймають ідеї повільніше від середнього, можливо, унаслідок економічної необхідності, а також певного тиску, до інновацій ставляться обережно. Соціальний стан та рівень доходів на низькому рівні;

г) немає вірної відповіді.

2. Ранні послідовники:

а) ризикові, легко сприймають нові товари, космополітичні, спілкуються з іншими споживачами, мають вищу освіту;

б) респектабельні, належать до локальної соціальної системи, с кваліфікованими фахівцями, перед купівлею перевіряють товар, їх думка провідна в своєму соціумі;

в) скептики, сприймають ідеї повільніше від середнього, можливо, унаслідок економічної необхідності, а також певного тиску, до інновацій ставляться обережно. Соціальний стан та рівень доходів на низькому рівні;

г) немає вірної відповіді

3. Для маркетингу новацій характерно:

а) задоволення існуючих потреб споживачів;

б) переведення прихованого потенційного попиту у фактичний, формування попиту на інновацію;

в) незначні модифікації товару, підвищення рівня сервісу;

г) немає вірної відповіді

4. Для маркетингу новацій нехарактерно:

а) виведення інновацій на ринок, пристосування їх до запитів споживачів; навчання споживачів;

б) стратегії ціноутворення для нового на ринку товару;

в) акцент на рекламі, що нагадує та переконує; інші складові комплексу просування;

г) немає вірної відповіді

5. Тактичні завдання маркетингу інновацій:

а) орієнтовані на формування стратегічного бачення розвитку підприємства на перспективу: аналіз стратегічних ринкових позицій

підприємства; визначення ринкових можливостей інноваційного розвитку і вибір більш прийнятних з них; розроблення товарної інноваційної стратегії;

б) орієнтовані на формування портфелю товарних інновацій і складання графіку їх упровадження — виведення з ринку: розроблення конкретних інновацій у межах вибраних варіантів інноваційного розвитку та оцінка їх комерційних перспектив (ураховуючи можливості багатоваріантного розвитку подій на ринку); розроблення заходів з формування первинного попиту;

в) оперативні, спрямовані на розроблення заходів комплексу маркетингу інноваційних товарів: виведення і просування інновацій на ринок; управління життєвим циклом товарних інновацій, у тому числі модифікація товару, ринку, маркетингу;

г) немає вірної відповіді

Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства

Поняття і принципи функціонування інноваційного підприємства. Чинники формування інноваційного підприємництва. Види інноваційного підприємництва. Стратегії інноваційного розвитку підприємства: традиційна, імітаційна, залежна, опортуністська, оборонна, наступальна. Особливості розробки інноваційної стратегії розвитку підприємства. Рівні стратегічного планування інноваційної діяльності на підприємстві. Рівні стратегічного управління інноваційним процесом на підприємстві. Способи та методи активізації інноваційної діяльності на підприємстві. Етапи розроблення й реалізації інноваційного проекту: розробка концепції проекту, власне проектування, виготовлення і просування на ринок інноваційної продукції.

Питання для самоперевірки.

1. Інноваційне підприємство та його особливості.
2. Принципи роботи інноваційного підприємства.
3. Інноваційне підприємництво в Україні.
4. Різновиди інноваційних стратегій підприємства.
5. Формування інноваційної бізнес-моделі підприємства.

Тестові завдання.

1. Принцип адаптивності передбачає:

а) прагнення до підтримки певного балансу зовнішніх і внутрішніх можливостей розвитку (внутрішніх спонукальних мотивів діяльності господарюючого суб'єкта, і зовнішніх, що генеруються ринковим середовищем);

б) самостійне забезпечення підтримки умов функціонування, тобто самопідтримання обміну ресурсами (інформаційними, матеріальними, фінансовими) між елементами виробничо-збутової системи підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем;

в) самостійне забезпечення умов тривалого виживання і розвитку підприємства (відповідно до його місії і прийнятої мотивації діяльності);

г) немає вірної відповіді

2. Інновація продукції:

а) являє собою процес оновлення збутового потенціалу підприємства, що забезпечує стійкий розвиток фірми, збільшення обсягу одержуваного прибутку, розширення частки на ринку, збереження клієнтури, зміцнення незалежного положення, підвищення престижу, створення нових робочих місць і т. д.;

б) це процес оновлення виробничого потенціалу, спрямований на підвищення продуктивності праці та економію енергії, сировини та інших ресурсів, що в свою чергу дає можливість збільшити обсяг прибутку фірми, удосконалити техніку безпеки, провести заходи щодо захисту навколишнього середовища, ефективно використовувати внутрішньофірмові інформаційні системи;

в) являє собою загальний процес планомірного поліпшення гуманітарної сфери підприємства. Застосування інновацій такого роду розширює можливості на ринку робочої сили, мобілізує персонал підприємства на досягнення поставлених цілей, зміцнює довіру до соціальних зобов'язаннях підприємства перед співробітниками і суспільством в цілому;

г) немає вірної відповіді

3. Імітаційна інноваційна стратегія підприємства передбачає:

а) виняткове підвищення якості продукції чи послуг;

б) залучення інноваційних технологій за рахунок купівлі ліцензій;

в) пошук підприємством такого виду продукції чи послуги, який не потребує особливих витрат на дослідження і впровадження, але дає змогу упродовж певного періоду одноосібно працювати на ринку;

г) немає вірної відповіді

4. Передінвестиційна фаза життєвого циклу проекту:

а) охоплює наукові дослідження і розробки; підготовку технічного обґрунтування; розроблення, аналіз і оцінку бізнес-плану інноваційного проекту;

б) передбачає правову підготовку інноваційного проекту; придбання нової технології, патентів, ліцензій, розкриття ноу-хау, торгових марок; передвиробничий маркетинг нових продуктів;

в) передбачає приймання та запуск виробництва інноваційної продукції; маркетинг інноваційних продуктів; розширення виробництва інноваційної продукції;

г) немає вірної відповіді

5. Бізнес-процеси ініціації:

а) полягають у прийнятті рішень щодо початку розробки інноваційного проекту;

б) передбачають визначення цілей інноваційного проекту та способів їх досягнення, у тому числі необхідного ресурсного забезпечення;

в) передбачають координацію робіт інноваційного проекту та порядок їх ресурсного забезпечення;

г) немає вірної відповіді

Тема 11. Інноваційний потенціал підприємства

Основні умови переходу підприємства на інноваційний шлях розвитку: ринковий потенціал; інноваційний потенціал; виробничо-збутовий потенціал. Зміст і структура потенціалу інноваційного розвитку підприємства. Оцінювання інноваційного потенціалу підприємства. Концептуальна схема управління інноваційним потенціалом. Комбінації можливих складових потенціалу інноваційного розвитку. Складові та основні показники достатності виробничо-збутового потенціалу для інноваційного розвитку. Діагностика складових: фінансової; кадрової; технологічної; маркетингової та організаційно-управлінської.

Питання для самоперевірки.

1. Інноваційний потенціал підприємства як основа інноваційної діяльності.
2. Основні складові успіху інноваційної діяльності.
3. Структура потенціалу інноваційного розвитку.
4. Особливості оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.
5. Основи управління потенціалом інноваційного розвитку підприємства

Тестові завдання.

1. Інтелектуальна складова інноваційного потенціалу:

а) визначає можливості генерації та сприйняття ідей і задумів новацій і доведення їх до рівня нових технологій, конструкцій, організаційних та управлінських рішень (ідея - це найбільш загальне уявлення про новацію, а задум - варіант ідеї, виражений у зрозумілій для споживачів формі);

б) відображає інформаційну оснащеність (забезпеченість) підприємства, ступінь повноти, точності та суперечливості інформації, необхідної для ухвалення ефективних інноваційних рішень;

в) характеризує можливість приведення у відповідність та узгодження різноспрямованих інтересів суб'єктів інноваційного процесу: розробників інновацій; виробників нових товарів; інвесторів, постачальників вихідних сировини, матеріалів і комплектуючих; торгових і збутових посередників; споживачів; суспільства в цілому тощо;

г) немає вірної відповіді

2. Фінансова складова інноваційного потенціалу:

а) характеризує фінансову забезпеченість проектів інноваційного розвитку, а також фінансову стійкість підприємства в процесі їх реалізації;

б) характеризує здатність персоналу підприємства застосувати нові технології, реалізувати нові організаційні й управлінські рішення, розробити і виготовити нові товари, тобто фахову підготовку персоналу підприємства відповідно до профілю його діяльності, яка відповідає сучасному рівню розвитку науки і техніки;

в) відображає здатність оперативно перебудуватися, переорієнтувати виробничі потужності і налагодити економічно ефективно виробництво нових продуктів, що відповідають запитам споживачів. Власне вона характеризує матеріально-технічний і технологічний стан підприємства, наявність резервів чи можливості їх швидкого отримання, гнучкість обладнання і технологій, оперативність роботи конструкторських і технологічних служб;

г) немає вірної відповіді

3. Організаційно-управлінська складова інноваційного потенціалу:

а) характеризує наявність сприятливих організаційно-управлінських умов забезпечення інноваційної діяльності: організаційні структури, систему управління, механізми мотивації, інноваційну культуру;

б) характеризує наявність системи просування та розподіл інноваційної продукції на ринку збуту, а також логістичних механізмів управління інноваційними процесами;

в) характеризує наявність заділу результатів науково-дослідних робіт, достатнього для генерації нових знань, здатність проведення досліджень для перевірки ідей новацій і ймовірності використання новацій у виробництві нової продукції;

г) немає вірної відповіді

4. Показник винахідницької (раціоналізаторської) активності застосовується для оцінки такої складової інноваційного потенціалу:

а) інтелектуальна складова;

б) інформаційна складова;

в) науково-дослідна складова;

г) немає вірної відповіді

5. Частка витратна науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи в загальному обсязі товарної продукції застосовується для оцінки такої складової інноваційного потенціалу:

а) інтелектуальна складова;

б) інформаційна складова;

в) науково-дослідна складова;

г) немає вірної відповіді

Тема 12. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Система механізмів фінансування інноваційних проектів. Групи механізмів фінансування (інвестування) інноваційної діяльності: механізми мобілізації власних коштів підприємства; механізми мобілізації позикових коштів; механізми мобілізації залучених коштів. Етапи формування й оптимізація складу джерел і механізмів фінансування інновацій. Оптимізація структури джерел інвестиційних ресурсів для одержувача інвестицій та інвестора. Переваги та недоліки методів інвестування. Система фінансування інноваційної діяльності на рівні держави. Вихідні принципи, на основі яких будується система фінансування інновацій.

Питання для самоперевірки.

1. Джерела і механізми фінансування інноваційного проекту
2. Інвестиційний лізінг.
3. Залучення коштів від емісії цінних паперів.
4. Інвестиційний селенг.
5. Завдання держави щодо фінансування інноваційних процесів

Тестові завдання.

1. До механізму мобілізації власних коштів відноситься:
 - а) реінвестування прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства;
 - б) використання інвестиційних позик і кредитів;
 - в) залучення коштів від емісії цінних паперів;
 - г) немає вірної відповіді
2. До механізму мобілізації залучених коштів відноситься:
 - а) реінвестування прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства;
 - б) використання інвестиційних позик і кредитів;
 - в) залучення коштів від емісії цінних паперів;
 - г) немає вірної відповіді
3. Інвестиційний селенг

а) передбачає передачу за певну плату прав користування та розпорядження майном власника (устаткуванням, будинками та спорудженнями, запасами сировини та матеріалів, цінними паперами, грошовими коштами, продуктами інтелектуальної праці);

б) в разі його застосування підприємство може скористатися, наприклад, необхідним для нього устаткуванням без одноразової мобілізації для цього влас-них або позикових коштів;

в) передбачає інвестиції у формі участі в статутному фонді підприємства (принаймні у більшості випадків); інвестування розраховане на довгостроковий період;

г) немає вірної відповіді

4. Інвестиційний лізинг

а) передбачає передачу за певну плату прав користування та розпорядження майном власника (устаткуванням, будинками та спорудженнями, запасами сировини та матеріалів, цінними паперами, грошовими коштами, продуктами інтелектуальної праці);

б) в разі його застосування підприємство може скористатися, наприклад, необхідним для нього устаткуванням без одноразової мобілізації для цього влас-них або позикових коштів;

в) передбачає інвестиції у формі участі в статутному фонді підприємства (принаймні у більшості випадків); інвестування розраховане на довгостроковий період;

г) немає вірної відповіді

5. Венчурні інвестиції:

а) передбачає передачу за певну плату прав користування та розпорядження майном власника (устаткуванням, будинками та спорудженнями, запасами сировини та матеріалів, цінними паперами, грошовими коштами, продуктами інтелектуальної праці);

б) в разі його застосування підприємство може скористатися, наприклад, необхідним для нього устаткуванням без одноразової мобілізації для цього влас-них або позикових коштів;

в) передбачає інвестиції у формі участі в статутному фонді підприємства (принаймні у більшості випадків); інвестування розраховане на довгостроковий період;

г) немає вірної відповіді

Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними

Поняття ризику та основні причини невизначеності і спричиненого нею ризику. Види ризиків: ризики помилкового вибору інноваційних проектів, ризик незабезпечення інноваційного проекту достатнім рівнем фінансування, ризик невиконання господарських договорів, маркетингові ризики поточного постачання і збуту, ризик, пов'язані з забезпеченням прав власності. Ризики, спричинені впливом факторів макро- та мікросередовища. Методи управління ризиками в інноваційній діяльності. Методи оцінки ризиків в інноваційній діяльності.

Питання для самоперевірки.

1. Ризики в інноваційній діяльності, характерні для України.
2. Джерела виникнення ризиків інноваційної діяльності.
3. Основні фактори мікро- та макросередовища інноваційної діяльності.
4. Цілі управління ризиками в інноваційній діяльності.
5. Страхування та хеджування як засоби зниження ризиків інноваційної діяльності.

Тестові завдання.

1. Лімітування (обмеження):
 - а) забезпечує встановлення граничних сум витрат, продажу, кредиту;
 - б) це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів;
 - в) спосіб дозволяє зафіксувати ціну набуття чи продажу певному рівні, і в такий спосіб компенсувати втрати на спот-ринку (ринку готівкового товару) прибутком над ринком термінових контрактів;
 - г) немає вірної відповіді
2. Диверсифікація інноваційної діяльності:

а) полягає у розподілі зусиль розробників (дослідників) і капіталовкладень для здійснення різноманітних інноваційних проектів, безпосередньо не пов'язаних один з одним;

б) здійснюється зазвичай між учасниками проектів, щоб зробити відповідальними за ризик наскільки можна кожного учасника, що у умовах буде змушений спілкуватися розрахувати і контролювати ризики, і навіть прийняти необхідні заходи до подолання наслідків дії ризиків;

в) якщо проведення будь-яких робіт з інноваційного проекту занадто ризиковано і величина можливого ризику неприйнятна для інноваційної організації, вона може зрадити ці ризики іншій організації;

г) немає вірної відповіді

3. Розподіл ризиків:

а) полягає у розподілі зусиль розробників (дослідників) і капіталовкладень для здійснення різноманітних інноваційних проектів, безпосередньо не пов'язаних один з одним;

б) здійснюється зазвичай між учасниками проектів, щоб зробити відповідальними за ризик наскільки можна кожного учасника, що у умовах буде змушений спілкуватися розрахувати і контролювати ризики, і навіть прийняти необхідні заходи до подолання наслідків дії ризиків;

в) якщо проведення будь-яких робіт з інноваційного проекту занадто ризиковано і величина можливого ризику неприйнятна для інноваційної організації, вона може зрадити ці ризики іншій організації;

г) немає вірної відповіді

4. Ризик на етапі генерації ідей інновацій:

а) полягає в загрозі вибору напряму інноваційного розвитку, неадекватного зовнішнім і внутрішнім умовам;

б) проявляється як можливість генерації неконкретних, неприйнятних для наступного опрацювання ідей;

в) проявляється як загроза вибору ідей, неприйнятних для реалізації на конкретному підприємстві, або ж ігнорування гарних ідей;

г) немає вірної відповіді

5. Ризик на етапі аналізу ринку й розробки стратегії маркетингу:

а) проявляється як неоднозначне формулювання задуму, що може бути помилково зрозумілим розробниками або споживачами;

б) полягає в загрозі розроблення стратегії маркетингу з виведення нового товару на ринок, яка буде неадекватною ситуації на ринку (з урахуванням перспектив її розвитку);

в) полягає в можливості розробки товару, який не відповідає інтересам суб'єктів інноваційного процесу;

г) немає вірної відповіді

Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності

Поняття інтелектуальної власності. Ознаки об'єктів звичайної і інтелектуальної власності. Класифікація об'єктів інтелектуальної власності: об'єкти промислової власності, нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності, об'єкти авторського права і суміжних прав. Правовий захист продуктів інтелектуальної діяльності в Україні. Право інтелектуальної власності, авторське право, право на промислову власність та ін. Методи оцінювання інтелектуального капіталу: методи прямого вимірювання інтелектуального капіталу, методи визначення ринкової капіталізації, методи розрахунку віддачі активів, методи бальної оцінки.

Питання для самоперевірки.

1. Об'єкти промислової власності.
2. Забезпечення правової охорони інтелектуальної власності.
3. Об'єкти права інтелектуальної власності.
4. Реалізація права власності на нематеріальні ресурси
5. Види ліцензій.

Тестові завдання.

1. Виключна ліцензія:

а) залишає ліцензіару право особистого використання технічного рішення та дозволяє укласти ліцензійні угоди з іншими ліцензіатами;

б) по ній всі права виключного використання об'єкта ліцензії передаються ліцензіату, але ліцензіар зберігає право особистого використання;

в) передбачає перехід до ліцензіара всіх прав використання ліцензії;

г) немає вірної відповіді

2. Раціоналізаторська пропозиція:

а) це технічне вирішення у формі пропозиції, яке є новим і корисним для підприємства;

б) це не захищені охоронними документами та не оприлюднені знання чи досвід технічного, виробничого, управлінського, комерційного, фінансового або іншого професійного характеру, що можуть бути практично використані;

в) це відомості, що безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємства, які не є державними таємницями і розголошення яких завдає шкоди (збитків) інтересам підприємства;

г) немає вірної відповіді

3. База знань:

а) це сукупність систематизованих основоположень, які відносяться до визначеної галузі знань і зберігаються в пам'яті ЕОМ;

б) це визначена сукупність програмних, організаційних та технічних засобів, які призначені для централізованого накопичення та багатоцільового колективного використання інформації, а також самих даних, які відповідними чином систематизовані та сконцентровані у визначеному місці;

в) сховище знань, які складаються з самої інформації, описання засобів, за допомогою яких накопичують, оновлюють та використовують її та засоби управління всіма цими процесами;

г) немає вірної відповіді

4. Товарний знак

а) це оригінальні позначення, з допомогою яких товари та послуги одних осіб відрізняються від однорідних товарів та послуг інших осіб;

б) це сталі позначення підприємства або окремої особи, від імені якої здійснюється виробнича або інша діяльність;

в) це словесне чи зображувальне позначення, що прямо чи опосередковано вказує на географічне місце походження товару;

г) немає вірної відповіді

5. Корисна модель:

а) принципово нове технічне вирішення існуючої виробничої проблеми, що дає позитивний ефект для народного господарства;

б) нова за виглядом, формою, просторовим розміщенням елементів, конструкція виробу, яка є результатом творчої діяльності людини;

в) результат творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання, об'єктом якої може бути форма, малюнок, кольори або їх поєднання, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу і слугують для задоволення естетичних потреб;

г) немає вірної відповіді

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник / За ред. П. П. Микитюка. – Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
2. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент : підручник / С. М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2015. – 334 с.
3. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : Університетська книга, 2015. – 728 с.
4. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком : навч. посіб. / С. М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2015. – 324 с.
5. Череп А. В. Інноваційний менеджмент : підручник / Череп А. В., Пуліна Т. В., Череп О. Г. – К.: Кондор, 2014. – 452 с.
6. Тебенко В.М. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч. посібн. – 1 вид. / В.М. Тебенко / Вид-во: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс». 2014. – 302 с.
7. Левченко Ю. Г. Сутність та складові інноваційного потенціалу підприємства / Ю.Г. Левченко // Наукові праці НУХТ. – 2012. – № 43. – С. 57-61.

Допоміжна

1. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері: менеджмент та ефективність: Монографія / О.Г. Шпикуляк, М.І. Грицаєнко. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. – 424 с.
2. Грицаєнко Г.І. Основи інвестиційної діяльності: навчальний посібник. / Г.І.Грицаєнко – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 224 с.
3. Економіка й організація інноваційної діяльності: підручник / за ред. О. І. Волкова, М. П. Денисенка. – К.:Професіонал, 2011. – 960 с.
4. Йохна М. А. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч.посіб. / М. А. Йохна, В. В. Стадник. – К.: Академія, 2011. – 400 с.
5. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник. / С.М. Ілляшенко. – Суми :Університетська книга, 2010. – 334 с.
6. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : Монографія / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2010. – 394 с.
7. Жихор О. Б. Інноваційний розвиток регіону: монографія / О. Б. Жихор, Т. М. Куценко. – К.: УБС НБУ, 2012. – 251 с.

8. Інноваційна стратегія українських реформ / А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко. – К.: Знання, 2012. – 336 с.

9. Інвестиційно-інноваційні чинники формування розвитку й управління конкурентоспроможним потенціалом підприємства: Монографія / Солоха Д.В., Морева В.В., Чирков С.О., Козлова В.Я., Белякова О.В. – Донецьк: СПД Дмитренко Л.Р., 2010. – 400 с.

10. Инновации и экономический рост: Монография / Отв. ред. К. Микульский. – М. : Наука, 2010. – 377с.

11. Соловьев В. П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетический эффект инноваций) / В. П. Соловьев. – К. : Феникс, 2011. - 560 с.

12. Шумпетер Й. Теория экономического развития: Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры / Й. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 456 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1023-12> – Офіційний сайт Верховної Ради України

2. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Офіційний сайт Державного статистичного управління України

3. <http://www.biz-registr.com.ua/?ct=12> – Офіційний WWW-Регістр бізнес-сайтів України і зарубіжжя

4. <http://www.min.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету міністрів України

5. <http://www.business.ua> – журнал "Бизнес"

6. 3. <http://www.expert.ua> – журнал " Эксперт–Украина"

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів
з дисципліни „Інноваційний розвиток підприємства”
для студентів спеціальностей 051 «Економіка», 029
«Міжнародні економічні відносини», 071 «Облік і оподаткування»

Затверджено
методичною радою
університету
протокол № __ від _____

Харків, ХНАДУ, 2017